

Вихованець Зоріна Сергіївна,

кандидат філософських наук,

доцент кафедри іноземних мов

з курсом латинської мови та медичної термінології

Вінницького національного медичного

університету імені М.П. Пирогова

orcid.org/0000-0002-1653-5873

zarina.vyhovanec@gmail.com

ПОСТНЕКЛАСИЧНІ ВІЗІЇ ВЗАЄМОВПЛИВУ СОЦІАЛЬНИХ ПРАКТИК ТА МОВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ: ФЕНОМЕН КОМУНІКАЦІЇ

У публікації здійснено аналіз базових прикладних принципів постнекласичного дискурсу в площині «мова – соціальні практики – феномен комунікації». Досліджено важливі стани життєдіяльності людини, які розкривають багатогранну проблему взаємовпливу соціальних практик та мовного потенціалу, урахувавши особливості її реалізації у вітчизняних умовах. Констатовано, що непрогнозований характер сучасного цивілізаційного поступу, кризовий стан інституційного рівня міжнародного права на тлі трагічних подій російсько-української війни підвищують вірогідність формування нових утопій і помилок у формуванні суспільних відносин, а також переорієнтують актуальний вплив соціальних практик на процес запобігання деформації традиційної системи цілей і цінностей життєдіяльності певного народу. З'ясовано, що світорозуміння людини формується за допомогою мови, мислення та моральних принципів, а ситуація, коли свідомі бажання, наміри, мотивація формують суб'єктивний аспект її суспільної позиції, створює основу соціальної комунікації. Головним є те, що єдині прагнення людей формують цілеспрямовану концепцію результативності соціальних дій, яка адекватна моральним принципам та актуалізована за допомогою мовного потенціалу як передача інформаційного ресурсу. Показано, що на тлі протиріч епохи Постмодерну відбувається структурне ускладнення самого пізнавального процесу, а мовний потенціал створюється завдяки акумуляції практичного досвіду і знань людських спільнот, опосередковано відображаючи глибинні пласти їхнього соціального буття. Продемонстровано дієвий вплив потужного комунікаційно-інформаційного чинника на процес формування сучасних символів і знаків у планетарному масштабі, що надає прогностичний ресурс для дослідження подальших можливостей суспільного розвитку.

Ключові слова: людина, пізнання, мова, соціальні практики, постнекласичний дискурс, логіка мови та дії, соціальна комунікація.

Vykhovanets Zorina,

Candidate of Philosophical Sciences,

Associate Professor at the Department of Foreign Languages

National Pirogov Memorial Medical University

orcid.org/0000-0002-1653-5873

zarina.vyhovanec@gmail.com

POST-CLASSICAL VISIONS OF THE INTERACTION OF SOCIAL PRACTICES AND LANGUAGE POTENTIAL: THE PHENOMENON OF COMMUNICATION

The publication analyzes the basic applied principles of post-nonclassical discourse in the language plane – social practices – the communication phenomenon. Important states of human life are studied, which reveal the multifaceted problem of the interaction of social practices and language potential, considering the peculiarities of its implementation in domestic conditions. It was established that the unpredictable character of modern civilizational progress, the crisis state of the institutional level of international law against the background of the tragic events of the Russian-Ukrainian war increases the probability of the formation of new utopias and errors in the formation of social relations, and also

reorients the actual influence of social practices on the process of preventing the deformation of the traditional system of goals and values of life of a certain people. It was found that a person's worldview is formed with the help of language, thinking and moral principles, and the situation when conscious desires, intentions, motivation form the subjective aspect of their social position creates the basis of social communication. The main thing is that the common aspirations of people form a purposeful concept of the effectiveness of social actions, which is adequate to moral principles and actualized with the help of language potential as a transfer of an information resource. It is shown that against the background of the contradictions of the Postmodern era, there is a structural complication of the cognitive process itself, and language potential is created due to the accumulation of practical experience and knowledge of human communities, indirectly reflecting the deep layers of their social existence. The effective influence of a powerful communication and information factor on the process of formation of modern symbols and signs on a planetary scale is demonstrated, which provides a prognostic resource for researching further possibilities of social development.

Key words: person, cognition, language, social practices, post-classical discourse, logic of language and actions, social communication.

Актуальність і проблемність дослідження. Постнекласичний дискурс розвитку наукового знання визначається мозаїчним проявом суспільного буття та впливає з необмеженого простору смислів. Багатовекторний і непрогнозований характер сучасного цивілізаційного поступу, кризовий стан інституційного рівня міжнародного права на тлі трагічних подій російсько-української війни підвищують вірогідність формування нових утопій і помилок у формуванні суспільних відносин, а також переорієнтовують актуальний вплив соціальних практик на процес запобігання деформації традиційної системи цілей і цінностей життєдіяльності певного народу. Максимальне піднесення значення семантичного підходу шляхом скорочення висвітлення історичних, побутових, воєнних умов розвитку суспільства, а також самої наукової термінології віддзеркалює прагнення мислителів різних епох знайти цілісну і стабільну основу в плінному світі життєдіяльності людини. Мова як оригінальна знаково-символічна система формується з потреб регуляції міжособистісних стосунків, передусім тих, що стосуються соціальної практики. Ба більше, мова створює загальнозначуще смислове поле, у якому завдяки спілкуванню у людини виникають суто суспільні потреби: належати до певної нації, соціальної групи, триматися певних моральних норм тощо. Людина створює і постійно живе в системі суспільно необхідної взаємодії з метою виживання та забезпечення себе й своїх нащадків матеріально-технічними ресурсами, що стає головною ознакою цивілізаційного поступу.

Звертаючись до теоретико-методологічних засад теми дослідження, ми простежуємо складність соціально-філософського аналізу,

який пов'язаний із його претензійністю на класичну універсальність: 1) відсутність єдиного наукового розуміння феномену Постмодернізму призвело до формування «вільного ринку» ідей; це не означає остаточний відхід від класики Модерну, але сприяє додаванню тоталітарним методологічним стандартам можливості демократично-плюралістичних підходів; 2) багатовекторне використання зазначеної проблематики як у філософській літературі, так і у працях із соціології, економічної теорії, культурології наводить на думку про те, що суспільство оцінює свій колективний досвід із погляду історії його соціального розвитку, а дієвість завжди є волею людини, так само як і відсутність дій із її боку.

Отже, інтерес до постнекласичної парадигми для сучасної прикладної філософії стає дедалі актуальнішим, тому що активна життєва позиція і усвідомлення своїх можливостей у їх проєкції на задоволення власних потреб поступово стають соціальною формулою поступу сучасної цивілізації. Ось чому філософія дії та соціальних практик, адекватність власних знань вимогам життя набуває великого значення. Прикладна філософія характеризується оригінальним некласичним підходом до вивчення соціокультурних засад існування сучасного планетарного світу. У соціології сучасних досліджень ми спостерігаємо наявність певних стереотипів людського мислення та реагування на життєві ситуації за таким алгоритмом: думки – слова – довіра – дія.

Отже, усебічний інтерес до можливостей соціальної самореалізації та ірраціональної діяльності людини надихнув нас на інтелектуальний екскурс у сферу постнекласичного дискурсу соціальних практик на принципах

концепції допитливості, дієвого пошуку, ефективною результативності, що є, беззаперечно, актуальною проблемою сучасної науки про людину. Відповідно, наша розвідка має на меті проаналізувати основні прикладні візії постнекласичного дискурсу в площині «мова – соціальні практики – феномен комунікації».

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Методологічним, науковим і теоретичним підґрунтям статті є дослідження, які безпосередньо стосуються сфери загальнотеоретичних ідей постмодерної філософії, а також роботи в галузі соціології, які вивчають значення цифрових технологій у сучасному суспільстві. Перший включає дослідження класиків постструктуралізму, а саме Ж. Бодрійяра, Ж. Дельоза, Ж. Дерріда, Ф. Гваттарі, Ж.-Ф. Ліотара, М. Фуко, У. Еко та ін., які сформулювали такі базові концепти філософії Постмодерну, як текст, дискурс, мова. Своєю чергою, взаємовплив мови та дії в постнекласичному дискурсі стає актуальною темою досліджень у галузі філософії, соціології, педагогіки, етики і вивчається такими західними дослідниками, як Х.-Г. Гадамер, О. Гефф, Р. Коваррубіас, Ж. Хейл, Л. Хольцман, У. Туан та ін. Свого часу Л. Вітгенштейн, Б. Рассел, Г. Фреге намагалися визначити сам процес пізнання як проблему логічного аналізу мови та символів, однак значення мовного потенціалу досягає своєї наукової стадії вивчення тільки завдяки дослідженням Е. Бенвеніста, Г. Гійома, Ж. Дерріда, В. Дільтея, Ю. Кристевої, Ж. Лакана, Дж. Остіна, О. Розенштока-Хюссі, Ф. де Соссюра, М. Фуко, Р. Якобсона та багатьох інших. На відміну від структурального підходу, де такі концепти, як мовні спільноти або мовленнєвий акт, сприймалися умовно-довільно, у процесі формування сфери функціонально-комунікативних досліджень вони вже визнаються як проблемні у зв'язку з поняттями «структура» і «діяльність». Наприклад, Д. Хаймс вважає акт мовлення мінімальною одиницею соціально-мовної взаємодії, тобто дослідження комунікації спрямовується в конкретному соціально-культурному контексті (Hymes, 1974, p. 79–82).

Сприйняття вченими колами ідеї розуміння дієвості людини завдяки мові, а не розуміння свідомості як такої, спостерігається у творах М. Вебера, Л. фон Мізеса, К. Менгера та ін. Актуальність гуманітарного підходу

в дослідженнях соціально-економічної сфери суспільства представлена у науковому доробку Р. Арона, Ю. Габермаса, М. Гайдеггера, Дж. Гелбрейта, П. Козловскі, Дж. Коулмана, Г. Мінцберга, Е. Тоффлера тощо. Визначальну роль у формуванні концептуальних витоків дослідження соціальних комунікацій відіграла теорія постіндустріального або інформаційного суспільства, яку активно розвивали з позицій різних галузевих знань Д. Белл, З. Бзежинський, С. Гантінгтон, Дж. Гелбрейт, П. Друкер, М. Кастельс, Я. Масуді та ін.

Огляд наукових джерел свідчить про те, що актуальна проблематика дослідження взаємовпливу мовного потенціалу та соціальних практик має креативний потенціал у відношенні формування феномену соціальної комунікації та стає предметом уваги таких сучасних вітчизняних науковців, як А. Єрмоленко, О. Йосипенко, С. Кримський, В. Лук'янець, В. Лях, М. Попович, З. Самчук, Г. Яворська та багато ін.

Отже, сучасна вітчизняна наука, зокрема прикладна філософія, демонструє фрагментарне звернення до соціокультурної сфери постнекласичного дискурсу, тому сьогодні існує необхідність подальшого пошуку відповідей на проблему алгоритму узгодженості в думках, словах та соціальної дієвості людини, результати яких ми сподіваємось отримати протягом нашої розвідки.

Метою статті є соціально-філософський аналіз постнекласичного дискурсу взаємовпливу соціальних практик та мовного потенціалу як основи формування феномену комунікації сучасного планетарного масштабу.

Виклад основного матеріалу. Життєвий простір сучасної людини насичений неосяжним потоком інформації, що призводить до сумнівів стосовно своєї родової сутності, обмежує повноту чуттєво-емоційного сприйняття та постійно актуалізує пошук планетарного сенсу свого існування. Бажання краще зрозуміти свій внутрішній світ вимагає від людини постійного прагнення досягати стану гармонії із самим собою, набувати відповідних знань та навичок та використовувати свій власний спосіб спілкування із зовнішнім оточенням. Актуальним стає свідомий пошук компромісу між розумним егоїзмом та манерами моралізованого прагматизму в системі усталених норм суспільного життя. Як бачимо, споконвічний

інтерес людини до самоактуалізації та перевірки системи загально визнаних цінностей особливо загострюється в періоди суспільних потрясінь та характеризується діяльними викликами критичних ситуацій. У цьому сенсі ми вбачаємо прихильність людини до раціоналістичної традиції, яка матеріалізується в поведінковій природі людини: її практичності, значущості та прагненні порядку, але поглиблене дослідження філософії постмодернізму переконує у правдивості філософських поглядів Дерріда та Ліотара. На думку Ліотара, початок періоду Постмодерну припадає на посилення скептицизму щодо панівних наративних схем – цей вислів сьогодні вже набув статусу «класичного» рівня, тому «виявилось, що величні ідеали, які дозволяли нам читати історію в певному напрямі як історію прогресу і звільнення, починаючи від промислової еволюції і перемоги науки над природою до звільнення робітничого класу, перемоги соціалізму і рівноправ'я жінок уже нікого не переконують ... історія виявилася наративом, позбавленим телеології» (Dirk et al., 1994). Звертаючись у цьому контексті до концепції деконструктивізму Дерріда, визнається положення про те, що всі знання сконцентровано в тексті. Відповідно, стверджується ідея того, що текст стає самодостатнім і завдяки зусиллям суб'єкта може бути як знищений, так і створений знову. Відбувається процес його безмежного розширення, причому проблема розуміння або вивчення тексту є завданням герменевтики, однак специфіка побудови текстової конструкції визначається світоглядною позицією особистості. Результатом такого поєднання об'єктивної інтегральної системи соціального знання та ціннісно-світоглядного складника в систематизованому вигляді стає можливість досягнення істини (Вихованець, 2018, с. 44). У сучасному філософському та лінгвістичному аналізі мовного потенціалу ми можемо умовно виділити два напрями: лінію Вітгенштейна, яка підкреслює диспропорцію мовних ігор, та лінію Фреге, котра стосується пошуку загальної теорії значення. Прихильники першого, постмодерністського, підходу підкреслюють унікальність мови, диспропорцію її прагматики. Представники другого, навпаки, незадоволені абсолютизацією унікальних, множинних характеристик мови як культурного явища в концепціях радикальних

постмодерністів і повністю зосереджуються на фундаментальних абсолютних параметрах мови. Виділяючи такі напрями у вигляді «ідеальних типів», необхідно констатувати реальну складність зазначеного підходу, оскільки ці основні лінії можуть перетинатися та змінювати межі контактування. На думку сучасних філософів, така ситуація веде до прагматики природної мови під час її практичного використання. Окрім того, не є однозначним положення про те, що саме ті знання, які були отримані та передані за допомогою засобів комунікації, і є фундаментальними для процесу розвитку соціальних відносин. Необхідно враховувати рівень життя індивіда, який залежить від його умов існування, ставлення до себе та можливостей для самореалізації, що не тільки відповідає власним потребам, а й еволюційно стає основою для самореалізації інших людей.

У класичному періоді формування наукового знання головним предметом пізнання був простір, який досліджується та впорядковується за принципами пошуку відмінностей та тотожності його внутрішніх складників. Сучасним предметом дослідження стає час, тобто способом дослідження складних предметів і явищ стає історія їх існування та формування. Часовий вимір дієвості людини створює своєрідний феномен «людського часу», він, як і людське тіло, має асиметричний характер: «людина спиною до минулого, людиною обличчям до майбутнього», – то є «хід людського життя» (Tuana, 2012). Аналогічно відбувається й поступ суспільного життя: «зростання, історія і культура кожної особистості, колективу та нації, які втілюють люди в реальному та банальному світі» (Lu, 2017, с. 448). Натомість соціальна структура – це своєрідний показник, а не задалегідь визначений вектор дії, вона завжди залежить від волі людини. Люди екстраполюють майбутнє, коли обговорюють минуле, але вони роблять вибір тут і зараз, а реальна ситуація збройного конфлікту, яка має місце сьогодні в Україні, актуалізує проблему державного існування та виживання нації.

Актуальність історико-філософського аналізу соціальних практик завжди була сфокусована на дослідженні феномену самореалізації людини, що зумовлює необхідність звернення до світоглядної детермінації сучасного наукового пізнання. Виникає ситуація не лише

аналітичного розмежування теоретичного знання, а й перегляд його метатеоретичних умов і засад, тому що «класична епоха не відає ні життям, ні науки про життя, ні філології. Існують тільки природна історія і всезагальна граматики» (Foucault, 1994, p. 193). Значення і продуктивність такої аналітичної орієнтації необхідно підкреслити ще й тому, що широкий сегмент прояву суспільного буття протягом свого історичного існування був пов'язаний не тільки з матеріально-кількісними показниками ефективності, а й зі специфічним образно-асоціативним стилем інтерпретації форм його прояву. Так само мовний потенціал на відміну від наукової парадигми включає у себе предметну специфіку і характеристики конкретної сфери пізнання, різноманітні способи та форми прояву визначеної сфери буття на заданій історичній території: «поняття соціолінгвістичної (або комунікативної) компетенції наголошує на тому факті, що володіння мовою, крім знання лексики та граматики і вміння побудувати граматично правильні висловлювання, передбачає також знання певних соціально-культурних норм її вживання» (Яворська, 2000, с. 89). Отож необхідність систематизації комунікаційних моделей та їх фундаментальний аналіз створюють можливість визначити багатовекторну прагматичність функціонування соціального середовища, яке зумовлює його природу.

Перші структурні варіанти соціальної комунікації з'являються у науковій літературі на початку 30-х років ХХ ст. На сучасному етапі досліджень існує кілька моделей, кожна з яких доповнює попередню, насамперед слід відзначити комунікаційну модель Шеннона – Вівера, яка домінує в інформаційних науках. Проблеми інтерпретації медіапростору як території змагань за вплив на аудиторію та середовище маніпуляції свідомістю людини відображені у працях Г. Лассуелла, М. Маклуена, Р. Дебре та ін. Окремо необхідно відзначити лінгвістичну модель соціальних комунікацій Р. Якобсона, яка розвиває бачення комунікації як трансмісії, а також у ній узагальнюються лінгвістичні, філософські та інформаційні підходи до вивчення соціальної комунікації. Іншою соціологічною моделлю комунікації є запропонована у 1950 р. АВХ-модель Т. Ньюкомба, де підкреслюється дворівневий характер соціальних відносин: емоційно-якісний

характер соціальних зв'язків – звичаєва поведінка та специфікація зв'язку – консолідація. Модель Матильди і Джона Рейлі спрямована на аналіз проблеми соціальної комунікації у контексті групової приналежності. Саме в групах індивід засвоює точки зору, ставлення, переживання, відчуття сприйняття. Постійність груп залежить від соціального контексту, у якому вони перебувають і змінюються. Акт соціальної комунікації перетворився на концепцію взаємодії «відправника/одержувача» з метою впливу і взаємності. У зв'язку з тим, що активна життєва позиція і знання власних можливостей в їх проєкції на задоволення власних потреб поступово стають соціальною формулою прогресу сучасної цивілізації, важливим чинником стає підвищена активність дієвої позиції людини у соціальному середовищі, причому вона є більш високою у спільнотах із належним рівнем освіченості та культурою міжособистісних відносин, де постійно відбувається процес балансування між прагматичністю розумного вибору та совістю, заснований на історично сформованих цінностях, які особистість засвоює у процесі навчання та спілкування. Сформовані життєві принципи людини на тлі соціальної культури спонукають її реагувати на різноманітні критичні ситуації, тому людина повинна одночасно приймати і реалізувати свої рішення й бути суддею у власному житті заради особистісної самореалізації. Багатомірність і невизначеність людського життя спонукають особистість постійно прагнути до самовдосконалення, прагматично влаштовувати власне життя і водночас оцінювати результати своєї діяльності крізь призму Вічності. Завдяки цьому відбувається процес формування принципів життєдіяльності та ціннісної орієнтації людини, коли вона робить вибір між тим, що хоче отримати, і тим, що є найбільш практичним. Постійна необхідність вибору актуалізує діяльну позицію особистості. Людина будує свій життєвий шлях незалежно від становища у суспільстві та зовнішніх чинників і вважає, що соціальні конфлікти можна вирішити завдяки самовдосконаленню кожної особистості. Р. Коваррубіас у своїх працях аналізує зворотний зв'язок щодо розуміння впливу культури та культурного різноманіття на події повсякденного життя в різних сферах діяльності. Вона за допомогою історичного аналізу

вказує шлях до «глибокого розуміння» культурних аспектів спілкування та обґрунтовує базові принципи міжкультурної комунікації. Процес мислення та спосіб спілкування, подальший обмін думками та взаємопорозуміння між людьми створюють феномен соціальної комунікації (Covarrubias, 2008, с. 239–242), він становить сучасну основу цивілізаційного поступу, розвитку культури в широкому сенсі як об'єктивацію творчих та інтелектуальних здібностей людини.

Отже, світогляд кожної людини формується завдяки мові, соціальним діям та особисто сформованому комплексу моральних принципів – це формує основу світорозуміння, світовідчуття та комунікативного спілкування. Своєю чергою, соціальна комунікація у процесі визначення особистого ставлення до світу формує єдину мету через призму переваг відносин «людина – суспільство». Практичне досягнення такої мети конкретизується в дієвих результатах соціокультурного поступу, який формує правову культуру відносин та адекватно організований спосіб реалізації людських здібностей у суспільстві для отримання взаємної вигоди.

Своєю чергою, інформація становить особливий складник комунікації, оскільки охоплює зовнішній, емоційно-психологічний, раціональний і когнітивний аспекти взаємодії. Вони забезпечують переважно плюралістичне бачення дійсності, яке потребує розширення демократичних свобод у поширенні інформації, тому вона набуває статус природної потреби людини у сучасному світі. Інформаційний складник спрямовує спілкування не на поширення повідомлень у просторі, а на підтримання спільноти у часі, стає публічним виявом підтримки суспільних переконань.

Отже, мовний потенціал проходить довготривалий процес змін, сприяючи тим самим динамічному розвитку такого спілкування, ба більше, наше остаточне існування у світі означає, що ми завжди відкриті для подальшого соціального досвіду. Знання, отримані, запропоновані та передані засобами комунікації, є фундаментальними у розвитку суспільних відносин. Мова цифрового світу вже не є просто системою знаків і символів, яка роз'єднує/з'єднує певні уявлення, вона «найбільш стійкими своїми коренями означає дії, стан, волю. Імена не стільки розчленують складну картину уявлень, скільки розчленують

і фіксують сам процес дії. Мова «укорінюється» не на боці речей, які сприймаються, але на боці діючого суб'єкта» (Foucault, 1994, р. 314), – уважає М. Фуко, тому саме походження мови, скоріше за все, треба шукати у волі людини, а не у пам'яті, яка відтворює минулі уявлення. Люди говорять тільки тому, що формують єдину мету і діють, а мова, будучи дією, виражає усю глибину волі.

Висновки та перспективи досліджень. Підсумовуючи вищезазначене, зауважимо, що сучасна проблематика тексту та текстуальності, експансія мовних проблем і конфліктів, коли особистість вирішує питання самоідентифікації та входження в соціокультурний простір, набувають сьогодні безпрецедентного дослідницького інтересу. Здійснюючи аналіз базових прикладних принципів постнекласичного дискурсу в площині «мова – соціальні практики – феномен комунікації», було досліджено важливі стани життєдіяльності людини, які розкривають багатогранну проблему взаємовпливу соціальних практик та мовного потенціалу, ураховуючи особливості її реалізації у вітчизняних умовах. Нами з'ясовано, що світорозуміння людини формується за допомогою мови, мислення та моральних принципів, а ситуація, коли свідомі бажання, наміри, мотивація формують суб'єктивний аспект її суспільної позиції, створює основу соціальної комунікації. Соціокультурний аспект спілкування може розпочатися зі стану нерозуміння або «непорозуміння», але з часом він може адаптуватися й перетворитися на функціональний діалог. Головним є те, що єдині прагнення людей формують цілеспрямовану концепцію результативності соціальних дій, яка адекватна моральним принципам та актуалізована за допомогою мовного потенціалу як передача інформаційного ресурсу. Показано, що на тлі протиріч епохи Постмодерну відбувається структурне ускладнення самого пізнавального процесу, а мовний потенціал створюється завдяки акумуляції практичного досвіду і знань людських спільнот, опосередковано відображаючи глибинні пласти їхнього соціального буття. Продемонстровано дієвий вплив потужного комунікаційно-інформаційного чинника на процес формування сучасних символів і знаків у планетарному масштабі, що надає прогностичний ресурс для дослідження подальших можливостей суспільного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Вихованець, З. (2018). Есе про семантичне виправдання відносності економічних знань: сучасне розширення критики. Київ: ВІР УАН, 182 с.
2. Яворська, Г. (2000). Прескриптивна лінгвістика як дискурс: Мова, культура, влада. Київ, 288 с.
3. Covarrubias, P. (2008). Masked Silence Sequences // *Communication, Culture & Critique* 1. Washington: International Communication Association. P. 227–252.
4. Dirk, N.B., Eley, G., Ortner, S.B. (1994). Introduction // Dirk N.B., Eley G., Ortner S.B. (eds.) *Culture / Power / History: A Reader in Contemporary Social Theory*. Princeton, N. J.: Princeton Univ. Press. P. 3–45.
5. Foucault, M. (1994). *Words and Things: An Archeology of the Human Sciences*. Vintage. 409 p.
6. Hymes, D. (1974). Why linguistics needs the sociologist // *Foundations in Sociolinguistics: an Ethnographic Approach*. Philadelphia: Univ. of Pennsylvania Press, P. 68–82.
7. Lu, F. (2017). Museum architecture as spatial storytelling of historical time: manifesting a primary example of Jewish space in Yad Vashem Holocaust History Museum. *Frontiers of Architectural Research*. № 6 (4), P. 442–455.
8. Rosenstock-Huussy, E. (2013). *Speech and Reality*. Wipf and Stock Publishers. 220 p.
9. Tuan Y.-F. (2012). *Humanist geography: An individual's search for meaning*. Virginia: George F. Thompson Publishing, L. L. C. 216 p.

References:

1. Vykhovanets, Z.S. (2018). Ese pro semantychne vypravdannya vidnosnosti ekonomichnykh znan: suchasne rozshyrennia krytyky [An essay on the semantic justification of the relativity of economic knowledge: contemporary extension of criticism]. Kyiv: Vyd-vo VIR UAN. 182 p. [in Ukrainian].
2. Yavorska, H.M. (2000). Preskryptyvna linhvistyka yak dyskurs: Mova, kultura, vlada [Prescriptive linguistics as a discourse: Language, culture, authority]. Kyiv. 288 p. [in Ukrainian].
3. Covarrubias, P. (2008). Masked Silence Sequences // *Communication, Culture & Critique* 1. Washington: International Communication Association. P. 227–252. [in English].
4. Dirk, N.B., Eley, G., Ortner, S.B. (1994). Introduction // Dirk N.B., Eley G., Ortner S.B. (eds.) *Culture / Power / History: A Reader in Contemporary Social Theory*. Princeton, N. J.: Princeton Univ. Press. P. 3–45. [in English].
5. Foucault, M. (1994). *Words and Things: An Archeology of the Human Sciences*. Vintage. 409 p. [in English].
6. Hymes, D. (1974). Why linguistics needs the sociologist // *Foundations in Sociolinguistics: an Ethnographic Approach*. Philadelphia: Univ. of Pennsylvania Press, P. 68–82. [in English].
7. Lu, F. (2017). Museum architecture as spatial storytelling of historical time: manifesting a primary example of Jewish space in Yad Vashem Holocaust History Museum. *Frontiers of Architectural Research*. № 6 (4), P. 442–455. [in English].
8. Rosenstock-Huussy, E. (2013). *Speech and Reality*. Wipf and Stock Publishers. 220 p. [in English].
9. Tuan Y.-F. (2012). *Humanist geography: An individual's search for meaning*. Virginia: George F. Thompson Publishing, L. L. C. 216 p. [in English].